

REFERAT

Tema for møte: Plandataforum

Dato: 9. september 2022, kl. 9:30 – 15:00, i KV Oslos lokaler

Til stede: Marte Birkeland, Direktoratet for byggkvalitet (DiBK)
Bjørge Stavik, Kartverket (KV), (leder)
Mona Høiås Sæther, Storkommunene, (Trondheim kommune)
Kristin Eriksen, Hamar kommune
Anita Sundnes, Ulstein kommune
Oddmund Arntsberg, Energi Norge (Elvia)
Espen Gudevang, Statsforvalteren (SF), (Innlandet)
Marcus Hothmann, Statsbygg
Søren Elkjær Kristensen, NVE
Astrid Espe, Fylkeskommunen (Rogaland)
Eirik Heddeland Martens, Kristiansand kommune
Hilde Johansen Bakken, KDD
Anders Berget Owrenn, Statens vegvesen (SVV)
Jon Anders Bordal, Kartverket (KV)
Line Langkaas, Kartverket (sekretær)
Iren Andersen, Kartverket (regional representant)
Steinar Vaadal, Kartverket Tromsø (gjest på sak)
Tone Reinsnose Knutsen, Statsforvalteren Vestland (gjest på sak)
Aase Midtgaard Skrede, Kartverket Bergen (gjest på sak)

Referent: Line Langkaas, Kartverket

Ikke tilstede: Marit Killingrød Bjørke, Bane NOR
Heidi Liv Tomren, KS
Alf-Ove Lindås, Telenor
Jostein Amlien, Kartverket

Forkortelser:

ND – Norge digitalt
NAP – Norge digitalt arealplankartløsning
PBL – Plan- og bygningsloven
PTU – Plan- og temadatautvalg i fylkene, del av NDs regionalapparat
PLF – Plandataforum
DOK- Det offentlige kartgrunnlaget
KV – Kartverket
SF – Statsforvalteren
FK – Fylkeskommunen
SVV- Statens vegvesen

Vedlegg:

- Presentasjoner og sakspapirer er tilgjengelig for Plandataforum i Teams/ND Plandataforum/mappe for aktuelt møte/Filer
For andre: kontakt KV v/ line.langkaas@kartverket.no.
- Presentasjoner og andre dokumenter finnes for de fleste punkter på agendaen og det henvises til disse i tillegg til det som står i referatet.

Mål for dagen

- Få innsikt i enkelte ND-parters bruk av plandata, behov og ønsker.

- Bli oppdatert på status i pågående aktiviteter i Plandataforums regi.
- Bli informert om nyheter fra KDD og hva ND-parter i regionene er opptatt av akkurat nå.
- Bli oppdatert på aktiviteter knyttet til oppfølging av kommunenes løpende forvaltning av planregistre (tildelingsbrev Statsforvalteren).

Beslutninger angitt i grønt i teksten.

Aksjonspunkter angitt i blått i teksten

Velkommen

Velkommen til nye representant for Fylkeskommunene; Astrid Espe.

Godkjenning av referat

- Referater fra møter i mai og juni ble godkjent.

Bruk av plandata i Vegvesenet, behov og ønsker.

v/Anders Berget Owren, Statens vegvesen (SVV)

- Vegvesenet bruker plandata til mangt, her er det fokus i bruk for planlegging av nye veier og i saksbehandling som høringsinstans
- Oppdaterte plandata er svært viktig da de benyttes hyppig for å vurdere veilinje justeringer eller endringer av veialternativer
- Krav til vertikal og horisontal geometri har blitt strengere – medfører betydelig arealbeslag. Viktig å kunne vurdere arealbeslaget opp mot andre verdsette formål i arealplanen for vurdering av avbøtende tiltak
- Utfordringen er særlig mangel på tilgang til data der hvor det er planer på høring eller varslede plangrensler.
- I tillegg kan det være vanskelig å finne data for planer som er ute på høring da kommuner ikke nødvendigvis er like gode på å oppdatere basene sine. Kan være vanskelig å finne person i kommunen som kan skaffe dette eller vite hvem som har tilgang til Geonorge for nedlasting eller hvordan få tilgang.
- SVV er høringsinstans for alle planer som grenser til eller får konsekvenser for riksveger.
- Saksbehandler vurderer innkomne planer opp mot eksisterende situasjon (data i NDVD mm.)
- Saksbehandlere møter til dels samme utfordringer som veiplanlegger
- Ny innsynsløsning hos SVV er under arbeid. VertiGIS plattformen erstatter Geocortex som brukes i InnlandsGIS (regional tverrsektoriell løsning). Løsningen blir noe ala InnlandsGIS, men blir landsomfattende. Utfordringen rundt denne innsynsløsningen er hvordan tjenesten skal settes opp. Hva slags relevante data som skal inn. Da må flere brukere av ulike geodata inn på banen og det må være en kartlegging i hvordan vi bruker dataene og til hva de skal brukes til.
- Det er ønskelig at alle landets planer ligger tilgjengelige i denne portalen, samt planer på høring og varslede planavgrensninger i forbindelse med oppstart. Pr i dag kjører Geodata skript mot NAP/Geonorge for å hente ut nyeste synkroniserte kopier av plandata – leveranse og ajourhold av kartdata levert av datavarehus hadde vært arbeidsbesparende.
- Det mest gunstige hadde vært om flere statlige instanser som bruker geodata hadde blitt med og utvikle en felles løsning.

ND-aktiviteter

Hva er regionene opptatt av nå? v/Iren Andersen, KV

- «Oppheving og endringer av reguleringsplaner» - SF, FK og KV i Trøndelag arrangerer webinar
- «Løpende forvaltning av digitale planregistre» – Tildelingsbrev Statsforvalter ang oppfølging av dette er sammenfallende med KVs oppgaver knyttet forvaltningsveiledning og ND-plansatsning. Samarbeid mellom SF og KV i Vestland og Trøndelag har startet og det vurderes i Oslo/Viken. Innlandet har i geodataplanen satt som mål og etablere skriftlige rutiner for løpende forvaltning av digitalt planregister i alle kommuner i 2023.

- «Regionalt samarbeidsfora» - opprettet i Trøndelag på initiativ fra SF, faglig forum på saksbehandler nivå for drøfting av problemstillinger knyttet til PBL med mål om å bidra til bedre planprosesser og god samfunnsutvikling.
- Flere er opptatt av Temadata/DOK: datakvalitet, vanskelig å finne frem på Geonorge, det ønskes en felles nasjonal base for temadata også for forvaltninga av lokale temadata, etterlyser fokus på at teamdataene m/tilhørende metadata blir brukt rett.
- Økt kompetanse og innsikt ønskes på følgende områder:
E-plan sak – korte webinarer, Plan 5.0 – hva skjer? Informasjon om Plandataforums aktiviteter videre, status prosess tilrettelegging av temadata for bedre bruk i planarbeidet.

Geoskronisering

- 280 kommuner synkroniserer plandata til NAP. Flere er interessert i å sette opp synkronisering. Oslo vi l starte prosessen ila året. Kommuner om har sagt nei tidligere er likevel nå med på synk.
- KV jobber med å få flere til å levere forslag og kommuneplaner – både vedtatte og forslag
For kommuner som ikke synkroniserer leveres planer manuelt periodisk

Leveranse	Reguleringsplaner		Kommuneplaner	
	Vedtatt	Forslag	Vedtatt	Forslag
Synkronisering	280 (+4)	277	208 (+8)	160
Periodisk	74 (-4)	10	142 (-8)	24
Sum	354	287	350	184

- Forslag/høring - synkronisering - viser antallet som har satt opp synk, men ikke alle har plan til høring per dd.
- Forslag/høring - periodisk - disse leverer pr nå, men kan være flere som leverer gjennom året
- () endring fra mai 2022

- Økonomi – bruk av gjenstående midler fra Plansatsing 2018 -2021. Resultat så langt og forslag videre:

Post	Kr
Midler til disposisjon overført fra 2021	2 200 298
Utbetalt oppstartstøtte pr 1.sept 2022	320 000
Utbetalt Puch geosynk	125 000
Resultat pr. 1.sept.2022	1 755 298
Foreslått forbruk	
Push - Geosynk, av 200k foreslått	75 000
Brukerbehovkartlegging	300 000
Oppstartstøtte til alle som vil synke	x

PLF – bifaller forslag til bruk av midler og støtter opp om at alle som ønsker å sette opp synk kan få støtte.

Push-Geosynkronisering

- Tiltak for å gjøre geosynkroniseringsmekanismen mer robust. Konkret – dette vil løse en av 3 hovedfeilkilder; stopp av synk pga brannmur/sertifikat feil
- Kommando basert push – kommunene bestemmer selv når synk skal gå. I Push geosynk spør ikke abonnenten i KV tilbyr hos kommunen om det er nye data – dermed trenger vi ikke å gå innenfor brannmur på kommunesiden
- Utvikling og testing pågår, virker lovende. Forbereder nå for pilotering i Trondheim kommune
- Økonomi – innenfor budsjett

Tilgang til forhandlere

- IKT leverandører spør om tilgang til plandata fra NAP for å kunne tilrettelegge tjenester for partene uten forhåndsavtale om dette fra en part
- En arbeidsgruppe i PLF har sett på dette – Norgedigitalt/PLF har ikke rettigheter til dataene og kan ikke åpent i tilgang, samtidig ønsker en ikke være en «brems» i utvikling av nye løsninger – arbeidet har vært vanskelig

- Arbeidsgruppen har kommet frem til følgende:

Interne løsninger

Nasjonalt plandataforum har ikke mandat til å gi tillatelse til å bruke de nasjonale kopidataene i løsninger ut over internt bruk i Norge digitalt samarbeidet.

IKT-leverandører kan laste ned og bruke WMS/vektordata fra Geonorge i løsninger til internt bruk for Norge digitalt-parter. Der dette gjelder andre Norge digitalt parter enn kommunene (som dataeiere), må det ikke legges opp til publikumløsninger for disse dataene. (Internt har en Norge digitalt part mulighet til å informere sine saksbehandlere om de begrensninger som gjelder for disse dataene, noe som er vanskeligere ut i en publikumløsning.)

Den nasjonale kopien er etablert for å dekke partenes behov, jfr. nevnte mål med og mandat for plansatsing.

Eksterne løsninger

Eksterne løsninger med plandata som etableres for kommuner der det er inngått egen avtale om bruk, kan ikke vise data for andre kommuner der det ikke er inngått en slik avtale.

Brukerbehovskartlegging

- Målsettingen er å synliggjøre ND-partenes brukerbehov; nåværende og fremtidige
- Resultatet vil brukes til å etablere en ny plansatsning for å dekke behov til partene. Behovene vil også bli spilt inn i andre utviklingsprosesser som drives av andre innen for digitalisering av planprosesser.
- Som bruker defineres ND-parters og deres direkte behov. Private og allmenheten dekkes ikke.
- Bruksområder: Utarbeidelse av plan, involvert i oppstart/høringsprosesser, bruk av vedtatte planer og arealstatistikk og -regnskap
- Mandat/oppdragsbeskrivelse er utarbeidet og utlysning for konsulenthjelp iverksettes nå med mål om oppstart i oktober. Konsulent må ha god kompetanse/erfaring med brukerbehovskartlegging og område arealplaner.

Nytt fra KDD v/Hilde Johansen Bakken

- ND-parter oppfordres til å melde seg på KDDs nyhetsbrev [Plannytt](#).
- [«Digitalisering av planprosessen»](#) - egen nettside
- Kommunal planstrategi på 2 minutter og 55 sekunder. Planavdelingen har børstet støv av noen animasjonsfilmer og koplet de til en. Hensikten er at [filmen](#) kan benyttes av kommunene til å være forberedt i god tid før nytt kommunestyre trer sammen etter kommunevalget i 2023 i forhold til kravet i PBL om at det nye kommunestyret må innen ett år utforme ny planstrategi.

Ulstein kommune – hvordan jobbes det med plandata i en mindre kommune? Behov og ønsker. /v Anita Sundnes

- Ulstein kommune: 87445 innbyggere, 98km², Topper kommunebarometeret i 2022. «Leve, jobbe og være aktiv – alt inne for 5 minutters gangavstand – er visjonen.
- De har fokus på tverrfaglighet og planer som henger godt sammen.
- Plan -og bygningsavdeling 7 ansatte: 1 leder, 2 kart/oppmåling, 3 byggesak, 1 planlegger
- 159 gjeldende reguleringsplaner hvorav 59 analoge. 36 vedtatt etter ny lov, 17 planer under arbeid
- Mange eldre byggefelt er klare for en revitalisering da det ikke er tilfredsstillende krav til bebyggelse/uteareal, barn og unges oppvekstkår ikke er tilstrekkelig ivaretatt, trafikale utfordringer – ikke tilrettelagt for de å ha biler, utbygging foregår enkeltvis, utbygginger som er lite tilpasset omgivelsene og kommunen har ikke hjemmel til å si nei her. Områdene burde vært regulert på nytt samlet for å sikre framtidsrettede og helhetlige løsninger, men dette er kostbart for kommunen da det stilles krav til mange utredninger, blir ikke prioritert politisk.
- Økende antall fagområder skal svares ut i planprosessen, har kun en planlegger, får ikke midler til konsulent bruk, savner sparringspartner, bredt spekter av ulike oppgaver – vanskelig å få dybdekunnskap i fagområdene.

- Søre Sunnmøre – 7 kommuner har etablert plansamarbeid for å få flere å spille på/diskutere problemstillinger og etablerer felles løsninger og måter å gjøre ting på. De med stor kapasitet drar lasset for de små.
- Søre Sunnmøre IKT – kommunene har felles driftssenter på IT. Felles kartserver, synkroniserer FKB og Plandata. Benytter aralplaner.no. Lett å gjøre arbeid på andre kommuners datasett. Uten dette samarbeidet ville ikke små kommuner klart å henge med.
- Fokus på bruk av digitale verktøy i planprosessen, innbyggerdialog i kommuneplanprosessen.
- Utdfordrende å få politisk aksept for gebyrnivå som dekker faktiske kostnader.
- Krevende å holde frister i satt i PBL, akkord med det faglige?
- Når er definerer en egentlig at planframlegget er komplett?
- Krav om nye utredninger/omarbeidinger etter høring fører til protester hos plankonsulenter når de blir pålagt dette. Planen burde vært definert som privat plan fram til sluttbehandling. Kommunen burde hatt anledning til å gebyrlegge merarbeid av slik art.
- Lite lokalsamfunn – utfordrende; alle kjenner alle, forslagstillere jobber tett opp mot det politiske miljø, næringsaktører har stor makt osv.

Kommentarer fra møtedeltakere:

- De større kommunene kjenner seg igjen i mange av utfordringene en liten kommune har.

Fylkeskommunens (FK) rolle og bruk av plandata. Behov og ønsker. v/Astrid Espe

- Rogaland fylkeskommune har 4000 tilsatte og dekker flere samfunnsområder.
- FK har et ansvar for utvikling av regionen og koordinerer
- Ansvar for regional planlegging, utarbeider planer og delplaner med mål og retningslinjer for fylket, miljøfaglige oppgaver, ressursforvaltning, formidle kultur, forvalte kulturminnevern, legge til rette for næringsutvikling, ansvar for samferdsel i fylket og har et internasjonalt engasjement gjennom samarbeidsavtaler og gjennom EU-prosjekt.
- FK er et regionalt folkevalgt nivå som er et bindeledd og samordner gjennom politikk utforming – understøtter kommunene.
- Det ligger et uløstpotensial i å bryte ned sektorisering, bedre oppfølging av kommunene og i større grad realisere nasjonal politikk -tilpasset regionene
- FK har en rolle som planmyndighet innen Forvaltningsveiledning og Plan – og strategi.
- Planmyndighet: skal lage regional planstrategi, etablere planforum og ha plankompetanse. Kan lage regional plan for et tema for å løse regional utfordring
- Behov for regionale analyser: faktisk arealbruk, nedbygging av jordbruksareal, planlagt arealbruk, blågrønnstruktur- avgrensing mot «byggesone».
- Ønsker å etablere arealregnskap for kommunene
- Trenger gode plandata, enkel tilgang til oppdaterte plandata ett sted (NAP/Geonorge)
- Ikke alle kommuner og ikke alle plantyper synkroniseres og er tilgjengelig på Geonorge. Ikke alltid nyeste planer er synkronisert, kvalitetsinformasjon kan mangle osv. Dårlige/mangelfulle data gir dårlige analyser og regnskap.
- Utfordring for regionale analyser –bruk av planformål- ikke konsistens over kommune grenser
- Bruk av regionale analyser – skaper bevissthet rundt framstilling av plandata
- Geosynkronisering må prioriteres i alle kommuner, for alle plandata og vertikalnivåer i alle faser
- Utfordring i dag er kommunens ansvar og det krever økonomisk prioritet i kommunene
- Nasjonalt- og regionalt samarbeid og fellesløsninger kan bedre situasjonen
- Aktuelle prosjekter og prosesser: Felles nasjonal rammeavtale for GIS fo ralle fylkeskommuner, tettere samarbeid mellom ReGIS og PandaAnalyse

Tildelingsbrev SF – ang oppfølging av løpende forvaltning av planregistre i kommunene

v/Mari Olea Lie, KDD, Tone Reinsvoll Knudsen, Statsforvalteren og Aase Midtgaard Skrede, KV

- I [tildelingsbrev 2022](#) har statsforvalteren fått i oppdrag å følge opp at kommunene holder digitalt planregister oppdatert. Statsforvalteren skal rapportere på omfanget av kommuner som fører digitalt planregister og iverksette tiltak mot målsetting om at Alle kommuner holder planregister løpende oppdatert.

- Statsforvalter i Vestland har tatt tak i dette sammen med KV Bergen, da KV sitt arbeid gjennom Kart og planforskriften og koordinering av Plansatsning i Norge digitalt jobber mot samme målsetting.
- De har valgt å gjennomføre en digital spørreundersøkelse, følges nå opp gjennom regionsvise workshoper med kommuner for å finne ut av status, utfordringer og sette opp tiltak. Spørreundersøkelsen er gjennomført mens workshoper er under gjennomføring, i løpet av høsten vil en jobbe med å få opp/gjennomføre tiltak. Vurdere ny spørreundersøkelse senere for å se om tiltak har fungert
- Hovedtema i undersøkelsen har vært; Geosynkronisering, Lederforankring, innhold i planregistre, bruk og nytte av digitalt planregister, hvor trykker skoen og hva må til for å øke kvalitet og innhold i deres planregister

Noen resultater så langt ang innhold i planregister:

- De fleste svarer at de i stor eller middelsgrad har vedtatte planer fra og med 2009 og også fra før 2009 i registeret.
- Når det gjelder føringer av knyttet til vedtatte endringer er gjennomsnittet «i middels grad»
- For føringer av dispensasjoner, midlertidig forbud svarer de fleste «i liten grad» ført i registret
- For planforslag og opplysninger om motstrid til og klage på arealplan domineres det av ingen eller i liten grad, men i stor grad finnes også

Hva som skal til for å øke kvalitet og innhold i registeret – svares det:

- Økonomi, tid, opplæring og kontinuitet i arbeidet er viktig
- Det trengs flere ansatte, gode kurs om hva planregisteret kan brukes til, kursen i teknisk planforvaltning i de systemene kommunen faktisk bruker er sentralt.
- Dispensasjoner tilbake i tid må legges inn

Kommentarer fra forumet:

Dette opplegget burde gjennomføres likt i alle fylker så for en samlet vurdering.

Mangel på arealplanleggere – en utfordring v/Steinar Vaadal, KV Troms og Finnmark

- Fylkesgeodatautvalget i Troms og Finnmark er bekymret over mangelen på ressurser og kompetanse i kommunene med tanke på oppgaver som skal løses innenfor aktiviteter som har med Plan- og bygningsloven og Matrikkelloven å gjøre. Dette gjenspeiles også i fokusområdene til fylkets geodataplan.
- Gjennom møter, presseoppslag og informasjon i ulike kanaler er situasjonen løftet sammen med andre organisasjoners lignende utfordringer. For eksempel er det nå avtalt møte mellom Domstoladministrasjonen, Kartverket, KS, Statens Vegvesen og nevnte fylkesgeodatautvalg på den ene siden og Universitetet i Tromsø på den andre siden. Her håper vi å få til en dialog om utdanningstilbudene ved UiT og mulige tilpasninger for å møte den krevende situasjonen som oppleves.
- Flere kommuner mangler faglige ressurser og kompetanse innenfor disse fagområdene og det pekes i denne sammenheng på to grupper: arealplanleggere og eiendomslandmålere. Begge disse yrkesgruppene innehar viktig kompetanse for utvikling i kommunene i den forstand at innbyggere og næringsliv er avhengig av kontinuitet i behandling av arealplaner og etablering av eiendommer.
- I Troms og Finnmark finner man ved et rask søk i jobb-portalene jobbnorge.no og finn.no på en dato i september ca 15 kommunale stillinger utlyst innen disse fagområdene. Flere av utlysningene gjøres for 2. eller 3. gang. Mangelen på denne kompetansen gjør at flere kommuner kjøper inn tjenestene fra det private for kortere eller lengre sikt. Flere kommuner har ikke hatt denne kompetansen i eget hus de siste årene. Man er bekymret for hva dette faktisk vil bety på lengre sikt for utviklingen i kommunene og for rettsikkerheten til innbyggere og næringsliv. Mangelen på ressurser og kompetanse er aller verst stilt i de mindre kommunene men også større kommuner og interkommunale samarbeid sliter med å rekruttere denne fagkompetansen. I tillegg er dette også en stor utfordring hos andre, for eksempel Jordskifterettene, Statens Vegvesen, Statsforvalter og fylkeskommune.
- Det bekreftes fra møtedeltakere at utfordringen også er stor andre steder i landet

[Plandataforum sender KDD bekymringsmelding basert på saken i Troms- og Finnmark.](#)

Neste møte: 9. november i Miljødirektoratets lokaler, Helsefy.
Tema: Arealstatistikk/-regnskap, klima- og naturregnskap mm. som er viktig for planlegging og politisk styring. Møtet blir avholdt sammen med Temadataforum.